

Toukokuu 2010

TIETOA SOVITELLUSTA PÄIVÄRAHASTA

Oikeus soviteltoon päivärahaan

Soviteltua päivärahaa maksetaan henkilölle, jolla on työttömyyden aikana tuloja osa-aikaisesta työstä, enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikaisesta työstä tai sivutoimisesta yritystoiminnasta. Soviteltua päivärahaa ei voida maksaa, jos keskimääräinen työaika sovittelujakson aikana ylittää 75 prosenttia kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta (opetuslalla yleensä opetusvelvollisuudesta). Yli kaksi viikkoa kestävä yhdenjaksoinen kokoaikatyö samalle työnantajalle hypätään yli, ja päivärahaa maksetaan työn alkamiseen saakka ja jälleen työn päättymisestä lukien normaalia hakujaksoa noudattaen.

Opetuslalla viikonloput ovat yleensä palkallisia jos työ- tai virkasuhde on voimassa viikonloppuna, joten jos palvelussuhde on katkottu ja viikonloput ovat palkattomia, työstä ei muodostu yli kaksi viikkoa kestävää.

X on ollut opetustyössä seuraavasti: 22.9.–3.10. (12 palkallista päivää, päätty pe) ja 6.10.–10.10. (ma-pe) ja jälleen 13.10.–17.10 (ma-pe). Palkka on maksettu opetusvelvollisuus + 1 h mukaan, eli kyse on kokoaikatyöstä. X hakee päivärahaa lokakuulta, ja katsoo, että hänelle tulisi maksaa täyttä työttömyyspäivärahaa maanantaista 20.10. alkaen. Ajalle 22.9.–17.10. ei kuitenkaan palkattomien viikonloppujen vuoksi muodostu *yhtä yhdenjaksoista yli kaksi viikkoa kestävää* kokoaikatyötä. Näin ollen lokakuu kuuluu sovittelusäännösten piiriin. Jos työaika ylittää kyseisen neljän viikon sovittelujakson aikana 75 prosenttia kokoaikaisen työn työajasta, päivärahaa ei jää maksettavaksi.

Päivärahan hakeminen

Osa-aikaista työtä tekeväille tai sivutoimista yritystoimintaa harjoittavalle sovittelu päiväraha maksetaan kalenterikuukausittain (palkanmaksukauden mukaisesti). Enintään kaksi viikkoa kestävää kokoaikatyötä tekeväille sovittelu päiväraha maksetaan samanlaisissa jaksoissa kuin hänen ollessaan kokonaan työttömänä (joko neljän kalenteriviikon jaksoissa tai kalenterikuukausittain).

Tarvittavat todistukset

Kaikista työttömyyden aikaisista työsuhteista ja palkkatuloista tarvitaan selvitys ennen kuin mahdollista sovitteltua päivärahaa voidaan maksaa. Lopullinen palkkalaskelma ei ole välttämätön, vaan palkan määrän voi selvittää esimerkiksi palkanlaskijan erikseen kirjoittamalla palkkatodistuksella.

Sivutoimisen yritystoiminnan tulo sovitteluaan mahdollisimman pitkäkestoisen tuloksetyvityksen perusteella. Viimeisin vahvistettu verotus on yleensä lähtökohta silloin, kun yritystoiminta on jatkunut niin kauan, että yritystoiminnan tulo on jo verotettu henkilökohtaisessa verotuksessa. Tulosta sovitteluaan se osa, joka on verotettu ansiotulona. Pääomatuloa ei sovittella. Verotuksessa vahvistettu ansiotulo todennetaan verotuksen erittelyosalla. Verotettu tulo muutetaan jakamalla se verovuoteen sisältyvien toimintakuukausien määrällä (12 kk, jos toiminta kestänyt jo koko vuoden). Jos sivutoiminen yritystoiminta on niin uutta, ettei sen tuloa ole vielä verotettu, tai jos tulo on muuttunut olennaisesti verotuksen vahvistamisen jälkeen, perusteena käytetään mahdollisimman pitkän ajan kirjanpitoon perustuvaa tuloa.

Sovittelun päivärahan suuruus

Sovittelujakson (neljä kalenteriviikkoa tai kalenterikuukausi) aikana ansaittua palkkaa tai sivutoimisen yritystoiminnan tuloa suhteessa etuuteen tarkastellaan kolmen laskusäännön kautta. Yleisin sovitteluratkaisu perustuu laskusääntöön, jonka mukaan kaikista sovittelujakson aikana ansaituista bruttotuloista 50 %:ia vähentää täyttä päivärahaa.

X:n päiväraha kokonaan työttömänä on 50,08 euroa päivässä eli keskimäärin 1076 euroa kuukaudessa. Jos hänen palkkansa satunnaisesta kokoaikatyöstä kalenterikuukauden aikana olisi 600 euroa, sovittelu päiväraha laskettaisiin seuraavasti: $1076 - (600 * 50\%) = 776$ euroa sovitteltua päivärahaa kuukaudessa (36,10 euroa päivässä). Kuukauden tulot ovat siis yhteensä (palkka + päiväraha)=1376 euroa.

Sovittelu päiväraha ja sovitteltava työtulo voivat kuitenkin yhteensä olla enintään 90 %:ia päivärahan perusteena olevasta palkasta. Korotettua ansio-osaa tai työllistymisohjelmallisaa saavilla yhteismäärä voi olla enintään päivärahan perusteena olevan palkan suuruinen. Soviteltuna ansiopäivärahana maksetaan

kuitenkin vähintään se, mitä soviteltuna peruspäivärahana voitaisiin maksaa. Nämä tapaukset ovat kuitenkin erittäin harvinaisia.

X:n päivärahan perusteena oleva palkka on 1800 euroa kuukaudessa eli 83,72 euroa päivässä. Täysi ansiopäiväraha on 50,08 euroa päivässä. Päivärahan perusteena olevasta palkasta laskettu 90 %:n mukainen enimmäismäärä palkkaa ja soviteltua päivärahaa kuukaudessa on yhteensä 1620 euroa kuukaudessa. Jos X:n palkka lokakuulta on jo enemmän kuin 1620 euroa, esimerkiksi 1621 euroa, soviteltua päivärahaa ei jää maksettavaksi 90 %:n säännön vuoksi. Peruspäivärahoikeus tarkistettaisiin ko. palkalla seuraavasti: $1621 * 50 \% = 810,50$. Täysi peruspäiväraha kuukaudessa on 551,05 euroa, joten soviteltua peruspäivärahaakaan ei jää maksettavaksi ($551,05 - 810,50 =$ negatiivinen tulos, joten ei jää maksettavaa).

500 työttömyyspäivärahapäivän enimmäisaikalaskurin kertyminen

Soviteltuna maksettu työttömyyspäiväraha kerryttää työttömyyspäivärahan yleistä enimmäismäärää, eli 500 päivää. Soviteltu työttömyyspäiväraha otetaan enimmäismäärässä huomioon täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi muunnettuna. Jos esimerkiksi soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan kuukauden ajalta 500 euroa ja täysi työttömyyspäiväraha on 50 euroa/pv, 500 päivän laskuriin kertyy $500 \text{ €} : 50 \text{ €/pv} = 10$ päivää.

Työssäoloehdon kertyminen osa-aikatyöstä tai satunnaisesta kokoaikatyöstä

Työttömyysturvalaki velvoittaa työttömyyskassat lisäksi seuraamaan työssäoloehdon täyttymistä ja määrittämään päivärahan tason uudelleen, nollaamaan 500 päivän enimmäisaikalaskurin työttömyyspäivät sekä asettamaan uuden omavastuuajan heti 34 viikon työssäoloehdon täytyttyä.

Työssäoloehdon kertymisen seuraamiseksi tarvitaan työnantajan todistus kullakin kalenteriviikolla tehdyistä työtunneista. Enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatoimesta tämä todistus on hyvä toimittaa jo hakemuksen yhteydessä. Osa-aikaisista töistä viikkotuntiselvitys on hyvä toimittaa koko työsuhteen ajalta heti työsuhteen päätyttyä.

Koska päiväraha on työssäoloehdon täytyessä määriteltävä uudelleen, tarvitaan myös lyhyistä työsuhteista palkkatodistus tai palkkalaskelmakopio. Osa-aikaista työtä tekeväälle soviteltu päiväraha voidaan maksaa kuukausittaisen palkkalaskelman perusteella. Joissain tapauksissa päivärahan uudelleen määrittelyä varten saatetaan työsuhteen päätyttyä silti tarvita erillinen palkkatodistus koko työsuhteen ajalta.